

POLİS VE PROFESYONELLİK

Police and Professionalism

Süleyman SÖZEN*

Özet

Profesyonelleşme süreci modern toplumların temel özelliklerinden birisidir. 20. yüzyılda polislik dahil olmak üzere tüm meslekler profesyonel statü kazanma arzusu içinde olmuştur. Bu çalışmanın temel amacı Türk polisinin profesyonelleşme düzeyi ile ilgili genel bir değerlendirme yapmaktır. Bunu gerçekleştirmek için öncelikle profesyonellik konusuna kısaca değinilmekte ve ardından profesyonel meslek ölçütleri geliştirilmektedir. Oluşturulan bu temel kriterler çerçevesinde de Türk polisinde eksik olan profesyonel özellikler belirlenmeye çalışılmıştır. Sonuç olarak, profesyonel meslek örgütünün bulunmaması, sistematik ve uzmanlığa dayalı mesleki bilgi yetersizliği ile mesleki özerkliğin olmaması Türk polisinin profesyonelleşmesini güçleştirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Profesyonelleşme, Profesyonel Polis, Türk Polisi.

Abstract

The process of professionalization has been a major development in modern societies. In the 20th Century all occupations, including police, wished to gain a professional status. This study attempts to make some general assessments on the level of professionalism in the Turkish police. In doing so, the nature of professionalism is briefly examined and the defining characteristics of professions are explored. On the basis of these characteristics the paper seeks to identify what professional characteristics are missing. Finally it is argued that the nonexistence of professional association, lack of systematically obtained specialized knowledge, inadequate professional autonomy due to political and legal impediments result in low level of professionalism in the Turkish police.

Key Words: Professionalization, Police Professionalism, Turkish Police.

* Yard. Doç. Dr., Anadolu Üniversitesi İ.İ.B.F.
PBD, 6 (3-4) 2004, ss. 115-130

Giriş

Profesyonel meslek gruplarının varlığı modern toplumların temel özelliklerinden birisidir. Sanayi devrimi sonucu ortaya çıkan ve çeşitlenen meslekler modern toplumsal yaşamın düzenlenmesinde önemli işlevler üstlenmektedir. Diğer bir deyişle, modern toplum profesyonel meslekler toplumdur (Barber, 1996:62). İlk önce hekimlik, hukuk ve ilahiyat mesleği klasik üç profesyonel meslek olarak genel kabul görmüş, daha sonra da profesyonel grupların sayıları ve çeşitleri 20. yüzyılda çok büyük bir oranda artmıştır (Evetts ve Dingwall, 2002). Bu yüzyılda her meslek kendini “profesyonel” olarak tanımlama ve profesyonel bir meslek olarak tanıma gayreti içinde olmuştur. Polislik mesleği de bunlardan birisidir.

Bu çalışma üç ana bölümden oluşmaktadır. İlk olarak, profesyonellik ve profesyonelleşme konuları üzerinde özetle durulacaktır. Daha sonra polislik mesleğinde profesyonellik ve profesyonelleşme konuları ele alınacak ve son bölümde de Türk polis örgütü bu çerçevede değerlendirilecektir. Böyle bir çalışma yapma gereği duyulmasının ana nedeni, Türkiye’de polisin eleştirilmesine yol açan bir çok sorunun temelinde profesyonelleşme düzeyinin yetersiz oluşunun önemli rol oynadığı düşüncesidir. Ayrıca, Türk polisinin profesyonelleşmesinin önündeki engellerin neler olduğunu ortaya koymak da bu çalışmanın temel amaçlarından- dır. Bilindiği gibi polis kişi hak ve özgürlüklerini koruma, kamu düzenini sağlama, yasaları uygulama, suçla mücadele ve yardıma muhtaç olanlara yardım gibi toplumsal yaşam için çok önemli görevleri yerine getirmekle yükümlüdür. Bu amaçla polise yasalarla arama, iletişimin dinlenmesi, gizli izleme, silah kullanma, yakalama ve gözaltına alma gibi geniş yetkiler tanınmıştır. Görüldüğü üzere polisin görev alanı ve sahip olduğu yetkiler çok geniştir ve polisin görevini yerine getirme biçimi günlük yaşamda vatandaşlar üzerinde önemli sonuçlar doğurabilmektedir. Ayrıca, Emsley’in belirttiği gibi kolluk görevlileri, modern devlette vatandaşla olan günlük ilişkilerde güç kullanma yetkisine sahip olan yegane kamu görevlileridir (Emsley, 2000). Bir diğer deyişle, güç kullanma, polisi diğer kamu kuruluşlarından ayıran temel unsurlardan birisidir. Bu nedenle, demokratik hukuk devletinde polise verilen yetkilerin hukuka uygun, insan haklarına saygılı ve mesleki etik değerler çerçevesinde yerine getirilmesi temel amaçtır. Polisin profesyonelleşme düzeyinin yükselmesi bu amacın gerçekleşmesine katkı sağlayacaktır.

Profesyonellik ve Profesyonelleşme

Profesyonellik ve profesyonelleşme sosyolojinin önemle ve sıklıkla üzerinde durduğu temel konulardan olup; bu alanda yapılan kapsamlı çalışmalarla “meslekler sosyolojisi” adıyla bir alt disiplin oluşmuştur. Profesyonellik ve profesyonelleşme ile ilgili kuramsal yaklaşımlar ve sosyolojik çözümler bu çalışmanın kap-

samı dışındadır. Burada konumuzla ilgili bir çerçeve oluşturması açısından bunlara kısaca değinilecektir.

Profesyonelliğin ortaya çıkışı kapitalist endüstrileşmenin ortaya çıkışı ve pekişmesi dönemine rastlar. Ritzer (1975) çok geniş ölçekli profesyonelleşmenin ancak Batıda gerçekleştiğini ileri sürer. Max Weber, Batıda rasyonelliğin yükselişine yol açan çeşitli faktörleri analiz ederek, serbest piyasa, bürokrasi ve profesyonel mesleklerin rasyonelliği oluşturduğunu ifade etmiştir. Her ne kadar Weber'in profesyonellik ile ilgili görüşleri bürokrasideki gibi yaygın bir şekilde dile getirilmese de Max Weber'e göre bürokratikleşme gibi profesyonelleşme de toplumsal rasyonelleşmenin bir yönünü oluşturur. Bu nedenle, profesyonel meslekler Batı rasyonalitesinin önemli örneklerindedir (Ritzer, 1975).

Literatürde “profesyonellik”, “profesyonelleşme”, “profesyonel” kavramlarının anlamları konusunda tam bir uzlaşma sağlandığı söylenemez. Bu yönüyle profesyonellelikle ilgili çalışmalarda bu kavramlara yüklenen anlamlara göre bir mesleğin profesyonel olup olmadığı konusunda farklı görüşler ileri sürülebilmektedir (Linden, 2003). Örneğin, bazılarına göre askerlik profesyonel bir meslek değilken bazıları da karşıt görüşte olabilmektedir. Dolayısıyla, profesyonel meslek kriterlerinin neler olduğunun ortaya konması bir mesleğin profesyonelleşme düzeyini değerlendirme açısından önem taşımaktadır. Çünkü her mesleğin üyeleri profesyonelliğin getirdiği ayrıcalıklardan yararlanmak için profesyonel statü iddiasındadırlar. Bu nedenle profesyonelleşme kriterlerinin neler olduğunu ortaya koymaya çalışan bir çok çalışma yapılmıştır.

Profesyonellelikle ilgili literatürün büyük bir bölümü, özellikle 1970'li yıllara kadar yapılan bir çok araştırma, profesyonel meslekleri diğer mesleklerden farklı kılan karakteristikler üzerinde yoğunlaşmıştır. Diğer deyişle, profesyonellerin vasıflarını belirleme üzerine odaklanmıştır. Daha sonra, farklı bakış açıları da geliştirilmiştir (Linden, 2003). Özellikle 1990'lı yıllardan sonra profesyonel meslekler ve profesyonelleşme konusunda karşılaştırmalı araştırmaların yoğunluk kazandığı görülmektedir. Bu çalışmalar, farklı ulusal kültürlerin ve devletlerin profesyonelleşmede oynadıkları roller ile aynı ülke içinde farklı meslekleri karşılaştırmak konularını içermektedir (Freidson, 1994). Bu bağlamda da Anglo-Amerikan gelenek ile Kara Avrupası geleneğindeki profesyonelleşmenin farklılıklarından söz edilmektedir (Rueschemeyer, 1986).

Kuramsal Yaklaşımlar

Bu çalışmanın temel amacı Türk Polisini profesyonel meslek kriterleri bağlamında değerlendirmek olduğu için meslekler sosyolojisinde profesyonellelikle ilgili kuramsal yaklaşımlara değinilmeyecektir. Ayrıca profesyonelliğin çok farklı yorumları olduğunu da belirtmekte yarar vardır. Bununla birlikte profesyonel mes-

lekler ile ilgili bilimsel çalışmalar temelde iki ana kategoriye ayrılabilir. Evetts (2003) bu farklı yorumların “değerler sistemi” ve “ideoloji” olarak iki ana grup altında toplanabileceğini belirtmiştir. Profesyonelliği bir “değerler sistemi” olarak yorumlayanlar toplumsal sistemlerin düzen ve istikrarında profesyonelliğin olumlu katkıları olduğunu ileri sürerek; çalışmalarında bunları ortaya koymayı amaç edinmişlerdir. Bu kanat “olumlu” yaklaşımı temsil eder. Ünlü Fransız sosyolog Durkheim ve Amerikalı sosyolog Parsons’un da yer aldığı işlevselci kuram bu yaklaşım içerisinde yer alır. İşlevsel toplum, bireysel ve toplumsal çıkarların uzlaştığı bir toplumdur. Profesyonel meslekler yetenek, beceri ve etik standartlar gibi niteliklere sahip oldukları için toplumun işleyişinde önemli işlevler yerine getirirler. Bu da işlevsel bir toplumda gerekli olan bir gelişmedir (Barber, 1996:44; Bellis, 2000). Dikkat edileceği üzere bu bakış açısından profesyonellik toplumun gelişmesi, daha iyi duruma gelmesi için çalışmakla ilgilidir ve topluma hizmet ülküsü profesyonel statü talep etmenin moral yönünü oluşturur. Profesyonelliği bir “ideoloji” olarak yorumlayanlar ise profesyonelliğe “olumsuz” bakarak onun hegemonik inanç sistemi olduğunu ileri sürerler. Bu yaklaşım profesyonel grupların kendi çıkarlarını gözettiğini savunur (Evetts, 2003; Bellis, 2000).

Profesyonellik Ölçütleri

Her meslek “profesyonel” bir statü kazanmak ister. Çünkü bir mesleğin profesyonel meslek olarak görülmesi ve çalışanlarının da profesyonel olarak tanımlanması o mesleği çekici kılmaktadır. Her şeyden önce toplumda saygınlık kazanır ve meslek üyeleri itibar görür. Ayrıca, dışarıdan müdahaleler de azalır ve meslekle ilgili düzenlemeler ve denetlemeler meslek üyeleri ve örgütleri tarafından gerçekleştirilir. Bu durumda meslekleri “profesyonel” konuma yükselten, diğer deyişle profesyonel meslekleri diğer mesleklerden farklı kılan özellikler nelerdir sorusunun yanıtı önem kazanmaktadır. Böylece, “profesyonel statü” kazandıran kriterlerin tespit edilmesi, tanımlanması çeşitli mesleklerin profesyonelleşme düzeyini değerlendirmede yararlı bir araç olacaktır. Türk polisinin profesyonellik konumu da bu kriterler ışığında aşağıda ele alınacaktır.

Profesyonellelikle ilgili bir çok çalışma bir mesleğin profesyonel olabilmesi için gerekli ölçütlerin neler olduğu üzerinde odaklanmıştır. Dolayısıyla bir mesleğin profesyonellik derecesi o ölçütleri ne kadar yerine getirdiğine bağlıdır. Barber profesyonel davranışın dört temel özellik aracılığıyla tanımlanabileceğini belirtmiştir. Bunlar; “yüksek derecede genel ve sistematik bir bilgi; bireysel çıkarlardan çok toplumsal çıkarlara yönelme; işteki toplumsallaşma süreci içerisinde ve uzmanların kendilerinin gönüllü olarak kurdukları ve işlettikleri dernekler aracılığıyla oluşturdukları etik kanunlar sayesinde yüksek derecede kendi kendine davranışları kontrol etme eğilimi; bireysel çıkar anlamına gelmeyecek fakat sade-

ce işteki başarıları sembolize eden (para veren ya da manevi olarak onurlandıran) bir ödül sisteminin varlığı"dır (Barber, 1996:46).

Bir başka çalışmada da profesyonel mesleği tanımlayan ilkeler şu şekilde belirtilmiştir: Uzmanlık bilgisi; uzun süreli bir eğitim (mesleğe girmeden ve girdikten sonra); etik standartlar; topluma hizmet etme bağlılığı; mesleği ve meslek üyelerinin davranışlarını düzenleyen, disiplinle ilgili yetkileri olan ve yukarıda belirtilen ilkeleri koruyan ulusal düzeyde bir meslek örgütünün varlığı (Bellis, 2000).

Samuel P. Huntington da (1957) sıklıkla atfı yapılan çalışmasında profesyonelliği farklı kılan üç temel karakteristikten söz eder. Bu özellikler, kurumsallık, sorumluluk ve uzmanlık olup, bunlar özetle aşağıdaki ilkeleri içerir:

Kurumsallık: Profesyonel meslek üyeleri kendilerini organik bir birlik olarak görürler ve grup olarak diğer insanlardan ayrıldıkları bilinç duygusunu paylaşırlar. Bu kolektif duygu ise profesyonel yetkinlik, ortak çalışma bağı ve özgün toplumsal sorumluluk için gerekli uzunca bir eğitim ve disiplin ile ortaya çıkar. Profesyonel mesleğe giriş, gerekli eğitim ve öğretimi almış olanlarla sınırlı olup, herkese açık değildir. Mesleğe giriş için asgari koşulları taşımak gerekir.

Sorumluluk: Sosyal sorumluluk profesyonelliğin en belirgin özelliğidir. Profesyonel kişi sağlık, adalet, eğitim gibi toplumun işleyişinde çok gerekli olan hizmetleri topluma sunan bir uzmandır. Her mesleğin müşterisi, kişisel veya topluca olsun toplumdur. Bir meslek sunduğu hizmetle toplumun işleyişine önemli bir katkı yapmadıkça profesyonel olamaz. Ayrıca, bir kişi profesyonel bilgi ve yeteneklerini toplumun zararı için kullanırsa profesyonelliğini kaybeder. Bu amaca yönelik, meslek üyelerinin meslekten olmayan kişilerle olan ilişkilerine rehberlik eden belli bir takım moral değerler ve idealler vardır. Bunlar profesyonellik eğitimi yoluyla aktarılan yazılı olmayan normlar olabileceği gibi sistematikleştirilmiş yazılı profesyonel etik kuralları da içerebilir. Kuşkusuz, finansal kazanç profesyonel meslek mensupları için birincil amaç olamaz.

Uzmanlık: Profesyonel kişi önemli bir alanda özel bilgi, yetenek ve beceri sahibi bir uzmandır. Bu uzmanlık uzun süren bir eğitim ve deneyim ile kazanılır ve profesyonel yetkinliğin nesnel standartlarının temelini oluşturur.

Huntington (1957) profesyonelliğin bir amaç olduğunu kabul eder, çünkü tıp ve hukuk da dahil olmak üzere hiçbir meslek yukarıda ifade edilen ideal profesyonellik tipinin karakteristiklerine tümünden sahip değildir. Meslekler bu ideal konuma ulaşmak için çaba gösterirler. Özetlemek gerekirse, profesyonelleşme bir derece meselesidir (Barber, 1996). Bazı meslekler başka mesleklere göre daha az veya daha çok profesyoneldirler. Örneğin, hekimlik mesleği hemşirelik ve ebelik mesleğine göre daha çok profesyonelleşmiştir denilebilir.

Roberg ve arkadaşları da (2000) polisin profesyonelleşmesi konusunu ele alırken profesyonel meslek ölçütlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

1. Profesyoneller, amacı meslek bilgisini üyelerine aktarmak olan meslek kuruluşları tarafından temsil edilirler.
2. Profesyoneller işlerini yaparken özerktirler.
3. Profesyonel meslek araştırmaya dayalı, sürekli ve düzenli olarak yenilenen kendine özgü, diğerlerinde bulunmayan bir bilgi birikimi ve bütünlüğüne sahiptir.
4. Profesyoneller uzun ve biçimsel bir eğitimden geçerler.
5. Profesyoneller kalite ve yetkinlik belgelerine sahiptirler.
6. Profesyoneller topluma kamusal hizmet sunarlar.

Genel olarak denilebilir ki, yukarıdaki kriterleri yerine getiren meslekler profesyonel statü kazanmışlardır. Bu durum toplum ve diğer profesyonel kuruluşlar tarafından da kabul gördüğünde, profesyonel olarak kendi işlerini nasıl yapacaklarına ilişkin karar vermede geniş bir serbestlik kazanırlar. Profesyoneller bir bürokratik örgütte çalışanlar dahi uzmanlık alanlarıyla ilgili sorunları tanımlamada, bu sorunlara çözüm bulmada ve çalışmalarının başarısını ölçmede özerkliğe sahiptirler. Bir başka deyişle, yöneticiler tarafından kendi başlarına bırakılırlar. Doktor ve hukukçular gibi profesyonel meslek üyeleri bu ilkeler doğrultusunda çalışırlar (Roberg vd., 2000).

Polislik Mesleği ve Profesyonelleşme

Diğer meslekler gibi polis de 20. yüzyılda profesyonel meslek konumuna gelmenin uğraşısı içinde olmuştur. Örneğin, Amerika Birleşik Devletlerinde polisin profesyonelleşmesini amaçlayan hareket 20. yüzyılın ilk yıllarında ortaya çıkmıştır. Bundan önceki dönemde polis tamamen yerel siyasetçilerin kontrolü altındaydı ve geniş boyutlu bir yolsuzluk ve yozlaşma içindeydi (Kelling ve Moore, 1988). Bu nedenle reform yanlısı polis yöneticileri polisi yerel politik etkilerden kurtararak siyasal tercihler yerine liyakat esasına dayalı işe alma, yükseltme ve görevlendirme sistemlerini yerleştirmek, kısacası profesyonel özerkliği elde etmeyi ana hedef olarak belirlediler. Bu bağlamda uzman liderlik, dış etkilerden, özellikle siyasal etkilerden bağımsız olma, modern yönetim ilkelerinin polis örgütlerine uygulanması, işe almada yüksek standartlar getirerek ve eğitimi daha da iyileştirerek personelin kalitesini yükseltmek profesyonellik hareketinin reform gündeminde yer alan temel konular olmuştur. Profesyonel polis yönetimiyle ilgili düşünce ve yazılar ilk önce August Vollmer tarafından daha sonra da onun takipçisi olan O. W. Wilson tarafından dile getirildi. Örneğin, Wilson'ın "Polis İdaresi" (Polis Administration) adlı eseri 1950'li yıllardan 1970'li yıllara kadar polis yöneticileri tarafından polisin "kutsal kitabı" olarak kabul edildi (Walker, 2003).

Görüldüğü üzere ilk reformcular polisin profesyonelleşmesini bürokratikleşme ile gerçekleştirmeye çalıştılar ve bu yaklaşım daha sonraları da devam etti. Polislik uygulamalarıyla ilgili ciddi sorunlar yaşandığında ve reform gündeme

geldiğinde sıklıkla polisin profesyonellik düzeyinin iyileştirilmesi stratejileri önerildi¹ (Chackerian, 1974). Genel olarak polisin profesyonelleşmesi daha çok bürokratikleşme şeklinde olmuştur denilebilir. Çünkü polislik serbest bir meslek değildir ve polis bürokratik örgütün üyesi olarak onun kontrolündedir. Hiyerarşik komuta kademesi bürokratik örgütün temel yapısını oluşturur. Bu durum askeri-yedeki gibi rütbe yapısının var olduğu poliste daha da önemli olup; polisin profesyonelleşmesini zorlaştırmaktadır. Örneğin, katı bir rütbe sistemi uzmanlık bilgisine sahip sivil personelin yatay geçişle üst makamlara atanmasına imkan vermez, onların karar mekanizmalarına katılımını engeller. Ayrıca, polis memurlarının takdir yetkilerini ve inisiyatif kullanmalarını da şiddetle kısıtlar (Staufenberger, 1977).

Dolayısıyla, poliste profesyonelleşme hekimlik, avukatlık gibi klasik profesyonel meslek gruplarınınkinden farklılıklar göstermektedir. Polis bir taraftan siyasal etkilerden kurtulurken diğer taraftan da yöneticiler polisin uygulama ve davranışlarını kontrol altına almak için biçimsel kurallar ve prosedürler oluşturarak standartlaşmaya gitmişlerdir. Böylece tüm örgüt üyelerini bağlayan, kişisel olmayan, genel kurallar tarafından örgütün yönetilmesi sağlanmaya çalışılmıştır. Bu da rasyonelliği, etkinliği ve gayri şahsiliği vurgulayan yönetsel bakış açısını ifade etmektedir. Bu bakış açısına göre profesyonel polis, önceden belirlenmiş genel kurallara dayanarak, uygulanacak eylem seçeneklerini hesaplayan; kişisel duygularını karıştırmadan kararları uygulamada teknik kapasiteye sahip, neredeyse bir makine gibi hareket eden bir bürokrat olarak görülür (Chackerian, 1974). Polisteki bürokratikleşmeye dayalı bu profesyonelleşme anlayışının gerçek anlamda bir profesyonelleşme olmadığı ileri sürülerek eleştirilmeye başlandı ve 1980'li yıllardan itibaren gündeme gelen toplum destekli polislik anlayışı önem kazanmaya başladı. Roberg ve arkadaşları toplum destekli polislik felsefesinin merkezdeki yetkinin yerinden yönetime devrini öngörmesi ve polis memurlarını yetkilendirmesi nedeniyle poliste gerçek profesyonelleşme sağlayabileceğini belirtmişlerdir (Roberg vd., 2000).

Profesyonel Meslek Kriterleri ve Türk Polisi

Bu bölümde yukarıda değinilen profesyonel meslek ölçütleri ışığında Türk polisinin profesyonelleşme düzeyi üzerinde bazı genel değerlendirmeler yapılacaktır.

Sistemantik Mesleki Bilgi ve Mesleki Eğitim

Profesyonel meslekleri diğer mesleklerden ayıran önemli özelliklerden birisi, daha önce de belirtildiği gibi, meslek üyelerinin, uzun süreli bir eğitim sonucunda elde edilen, ileri düzeyde bir mesleki bilgi ve yeterliliğe sahip olmasıdır. Halk ve

¹ Örneğin son yıllarda Los Angeles Polis Departmanının kamuoyunda erozyona uğrayan imajını düzeltmek için eğitim yoluyla profesyonelleşme düzeyini yükseltme çalışmalarına ağırlık vermesi gerektiği bir raporla ortaya konmuştur (RAND, 2003).

diğer meslek gruplarının anlaşılması zor olan, sadece o mesleğe özgü bilgi sistematığının geliştirilmesi söz konusudur. Örneğin ABD’de 1960’lı yıllara kadar O. W. Wilson, August Vollmer gibi iyi eğitilmiş, uzman uygulayıcıların polislikle ilgili sistematik mesleki bilgi oluşmasında önemli katkıları olmuştur. Ayrıca, uzmanlığın ve mesleki bilginin elde edilmesinde danışman firmalardan ve bilimsel araştırmalardan da yararlanılmaktadır (Roberg vd., 2000). Bilgi temeline dayanma profesyonel mesleklerin başlıca özelliklerinden olduğu için mesleki eğitim önemlidir. Bu bağlamda teknik yetkinliklerin ve meslekle ilgili becerilerin geliştirilmesi için mesleki eğitime ayrıca önem verilir. Uzmanlaşma ve teknik bilgi donanımı sağlayan hizmet içi eğitim de bunun ayrılmaz bir parçasını oluşturur.

Kısaca, profesyonellik için uzmanlığa dayalı bir eğitim sisteminin olması ve yüksek düzeyde sistematik mesleki bilginin oluşturulması gerekir. Polisin görev alanı çok geniş olduğu için geliştirilmesi gereken mesleki bilginin de o derece geniş kapsamlı olması ve değişik boyutları içermesi gerekmektedir. Bu da hukuk, kamu yönetimi, sosyal psikoloji, bilgi sistemleri, yönetim ve organizasyon gibi çok disiplinli ve disiplinler arası çalışmayı gerekli kılmaktadır. Bu bağlamda, Türkiye’de polisin yeterli düzeyde mesleki bilgiye sahip olduğunu söylemek güçtür. Örneğin, polisin en büyük sorunlarından olan çalışma saatlerini düzenleyen bir yönetmelik yoktur. Bu konu bir Bakanlık genelgesiyle çözülmeye çalışılmıştır. Bunun gibi bir çok konuda polisin davranışlarına yol gösterecek, uygulama birliği sağlayacak, yasaların nasıl uygulanması gerektiğini gösteren sistematik bir mesleki bilgi ve uygulama kuralları yeterli düzeyde oluşturulamamıştır. Bu eksikliğin giderilmesinde Polis Akademisi Başkanlığı ve Güvenlik Bilimleri Enstitüsüne önemli görevler düşmektedir. Bu kurumlar 2001 yılındaki yapılanmadan sonra düzenledikleri uluslararası konferanslarla, yayınlarıyla ve yüksek lisans eğitimleriyle önemli çalışmalar yapmaktadırlar. Bunun yanında Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde TADOC (Turkish International Academy Against Drugs and Organized Crime=Türkiye Uluslararası Uyuşturucu ve Organize Suçlarla Mücadele Akademisi) gibi uzmanlaşmayı amaçlayan girişimler de bulunmakla birlikte bunların yaygınlık ve süreklilik kazanması gerekmektedir.

Profesyonelleşmede üniversitelerin katkısı yadsınamaz, çünkü sistematik bir mesleki bilginin oluşması polislikle ilgili alanlarda bilimsel araştırmaların yapılmasına bağlıdır. Gelişmiş ülkelerde üniversiteler, diğer mesleklerde olduğu gibi polisin profesyonelleşmesine de önemli katkılarda bulunmuştur. Tüm gelişmiş ülkelerdeki bir çok üniversite polisle ilgili araştırmalar yapan merkezlere sahiptir. Ayrıca polisle ilgili araştırmalar yapmak üzere bağımsız, tarafsız ve kar amacı gütmeyen araştırma kuruluşları da vardır. Örneğin, Amerika’da 1970 yılında Ford Vakfı tarafından kurulan Polis Vakfı yaptığı bilimsel araştırmalarla ve araştırmalara sağladığı maddi katkılarla polisin profesyonelleşmesine yardımcı olmaktadır. Çünkü polislik mesleğinin profesyonelleşmesinde tüm toplumun yararı vardır. Türkiye bu

açından da istenilen düzeyde değildir. Akademik dünyanın polislik konularına ilgisi, her ne kadar son yıllarda bir kıpırdanma olsa da, yeterli düzeyde olmaktan çok uzaktır. Dolayısıyla, üniversitelerde polislikle ilgili araştırma merkezleri kurulmalı ve bu alanlarda bilimsel araştırmalar yapılarak mesleki bilgi oluşmasına katkıda bulunulmalıdır. Örneğin, her yıl kutlanan Polis Haftasında polis sorunlarının çeşitli boyutlarıyla değerlendirildiği polis-üniversite işbirliğiyle değişik türde bilimsel etkinlikler düzenlenebilir. Genelde bilindiği gibi polis haftası, çeşitli düzeylerde gerçekleştirilen ziyaretler, yürüyüşler, gösteriler, halı saha futbol turnuvaları ve müzik konserleri ile törensel ve eğlence boyutlarıyla kutlanmaktadır.²

Meslek öncesi eğitim sürelerine bakıldığında, özellikle 2001 yılında yapılan düzenlemeden sonra, Türkiye’de bu sürelerin yeterli hatta gereğinden uzun olduğu söylenebilir. Polis yönetici adaylarına Polis Koleji’nde dört yıl lise, Güvenlik Bilimleri Fakültesi’nde dört yıl lisans eğitimi, memur adaylara ise Polis Meslek Yüksek Okullarında (PMYO) iki yıl ön lisans eğitimi yatılı olarak verilmektedir. Fakat hizmet öncesi eğitimlerin polisi mesleğe hazırlamakta yetersiz kaldığı ve özellikle uygulamaya ilişkin eksikliklerin olduğu, gerçek polisliğin “kadroda” öğrenildiği ilgililerce sıklıkla dile getirilmektedir. Bu da eğitim sürelerinin uzunluğu kadar nitelikli bir eğitimin verilmesi gerektiği gerçeğini göstermektedir. Ancak, son yıllarda eğitim alanında önemli atılımlar olmuştur; bunların iyileştirilerek devam etmesinin polisin profesyonelleşmesine olumlu katkı yapacağı söylenebilir.

Profesyonel Özerklik

Profesyonelleşmenin önemli unsurlarından birisi de meslek üyelerinin meslekleriyle ilgili düzenleme ve denetleme işlevini kendileri yapmalarıdır. Bu, “profesyonel özerklik” olarak tanımlanmakta ve profesyonelliğin önemli bir vasfı olarak görülmektedir. Profesyonellerin üst düzey beceri ve mesleki bilgiye sahip olmaları onların özerklik kazanmalarının meşruiyetini oluşturmuştur. Her mesleğin profesyonel statü elde etme çabası içinde olmasının bir nedeni de mesleki alanla ilgili düzenlemelerin, dışarıdan bir müdahale olmaksızın meslek mensuplarının oluşturduğu örgüt tarafından yapılması ayrıcalığını elde etme isteğidir. Meslek örgütleri “biz kamu yararı gözeten profesyonelleriz” söylemiyle kendi alanlarını düzenleme yetkilerine haklılık sağlarlar. Özetle, meslekle ilgili “yetki alanı” oluşturmak profesyonelliğin ideolojik boyutunu oluşturur.

Yukarıda değinildiği gibi ABD’de polisi yerel siyasetin etkilerinden arındırmak polis profesyonelleşmesinin en önemli adımlarından birisi olmuştur. Türki-

² Burada yeri gelmişken değinmekte yarar var. Her yıl Polis Haftası boyunca Polis Meslek Yüksek Okulu öğrencilerinin konuk olduğu televizyonların müzik eğlence programlarında bir çok sanatçının polis şapkası ve/veya üniforması giydiği görülmektedir. Halkla ilişkiler açısından sempatik görünebilecek olan bu davranış profesyonellik açısından değerlendirildiğinde uygun olduğunu söylemek güçtür. Çünkü polis mesleği mensubu olmanın bir simgesi olan üniformayı giyme hakkını elde etmenin o meslekle ilgili zorunlu eğitimi tamamlayarak gerekli mesleki yetkinlik ve beceriye sahip olmak gibi bir “bedeli” olmalıdır. Bu özelliklere sahip olmayan kişilerin bu üniformaları uluorta giymeleri herkesin o üniformayı kolaylıkla elde edebileceği izlenimi vererek meslek saygınlığını azaltmaktadır. Ayrıca, mesleğin simgesi olan o üniforma ile şarkı söylenip eğlenilmez, meslek icra edilir. Bu durum, akademisyenliğin simgesi olan cüppe de olduğu gibi diğer profesyonel meslekler için de geçerlidir.

ye’de polisin profesyonel özerkliğe sahip olduğunu söylemek güçtür. Her şeyden önce polisin yoğun bir siyasal etki altında olması, siyasal etkilere karşı savunmasız oluşu profesyonelleşmenin önündeki ciddi engellerden birisidir. Personel alımlarında, yer değiştirmelerde, terfilerde ve üst makamlara atanmada siyasal patronajların etkisi yadsınamaz. Bu durum hem meslek mensuplarının bizzat kendileri tarafından sıklıkla dillendirilmekte hem de araştırmalarla ortaya konmaktadır (Gültekin ve Özcan, 1999; Göksu, 2002).

Türk polisinde profesyonel özerklikle ilgili sıkıntılar Türk kamu yönetimi içerisindeki örgütsel yapılanmadan da kaynaklanmaktadır. Emniyet Genel Müdürlüğü İçişleri Bakanlığı’na bağlı bir kuruluştur ve tüzel kişiliği yoktur. Bir çok Emniyet Müdürü 200 bin personeli olan polisin devletin yönetim yapısı içinde Genel Müdürlük olarak örgütlenmesini yetersiz bulmakta ve bu elbisenin kendilerine dar geldiğini ifade etmektedirler. Çözüm olarak da Teşkilatın Müsteşarlık seviyesine yükseltilmesini ve böylece doğrudan Bakan’a bağlı olan, sadece Bakan’dan emir alan bir yapıya kavuşmasını istemektedirler (Yılmaz, 2003). Polis yöneticileri Türk Silahlı Kuvvetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı gibi Türk Polis Teşkilatı (TPT) adı altında tüzel kişiliğe kavuşturulması gerektiğini savunmaktadırlar (Yılmaz, 2003).

Toplumsal Sorumluluk (Topluma Hizmet Bağlılığı)

Huntington’a göre toplumsal sorumluluk profesyonelliğin olmazsa olmaz koşuludur. Verilen hizmetin toplumun işleyişinde önemi olmalıdır. Finansal getiri, profesyonelin ana odağı olmamalıdır. Bu açıdan bakıldığında polislik profesyonel bir meslektir. Çünkü polis, her zaman toplumun hizmetinde olan ve toplumsal yaşam içinde son derece önemli görevler üstlenen bir meslek grubu olup, sosyal bir misyona sahiptir. Polis, günün 24 saati, haftanın 7 günü ve yılın 365 günü toplumun hizmetindedir. Polis, toplumun huzur ve mutluluğu için gerektiğinde kendini tehlikeye atan ve fedakarlık yapan kişidir. Bu durum, “polis; huzur, güven verir” deyişiyle ifade edilmiştir.

Fakat burada ciddiyetle üzerinde durulması gereken konu polisin topluma karşı sorumlulukları olduğu, bireysel ve kurumsal çıkardan önce toplumsal çıkarın, kamu yararının daha önemli olduğu bilinciyle hareket etmelerini sağlamaya yönelik örgütsel ve yönetsel çalışmaların yapılmasıdır. Meslek üyelerinde toplumsal sorumluluk bilincinin oluşmasına ve yerleşmesine meslek örgütünün geliştireceği etik kodlar yararlı olur.

Profesyonel Etik Kodlar

Profesyonel mesleklerin bir özelliği de meslek üyelerinin davranışlarına yön verecek ilkeler ve kurallara sahip olmalarıdır. Meslek etiği, bir meslek grubuna o

mesleğe ilişkin olarak oluşturup koruduğu, meslek üyelerine emreden, onları belirli bir şekilde davranmaya zorlayan, kişisel eğilimlerini sınırlayan, yetersiz ve ilkesiz üyeleri meslekten dışlayan, meslek içi rekabeti düzenleyen ve hizmet ideallerini korumayı amaçlayan ilke ve kurallar bütünüdür (Aydın ve Aydın, 2000).

Önemli yetkilerle donatılan polisin davranışlarına yön verecek etik değerlerin olması polisin profesyonelleşmesi için gereklidir. Bu çerçevede yapılanlara baktığımızda 2001 yılında Avrupa Konseyi tarafından kabul edilen Avrupa Polis Etiği Yönetmeliğinin Türkçe çevirisinin yapıldığını görüyoruz (Cerrah ve Eryılmaz, 2001). Bu Yönetmelik, hukuk devleti ilkesine dayalı olarak yönetilen demokratik toplumlarda polisin genel hedefleri, etkinliği ve yönetiminde yol gösterici bir dizi ilke ve kuralları içermektedir. Bunun yanında, 28-29 Kasım 2001 tarihinde Avrupa Konseyi ve Polis Akademisi işbirliği ile Ankara'da Uluslararası Polis Etiği Sempozyumu düzenlenmiş ve sunulan bildiriler kitaplaştırılmıştır. Bunlar polis meslek etiğinin oluşması için atılan ilk adımlar olması nedeniyle önemlidir. Fakat konunun akademik ilgi alanından uygulamaya geçirilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla, Türkiye'de polisliğin profesyonelleşme sürecinde başarılması gereken alanlardan birisi de mensuplarınca oluşturulan, yaptırım gücü olan ve titizlikle uygulanan bir polis mesleki etik kurallarının geliştirilmesi olacaktır. Bunun gerçekleşmesi polisi toplumda daha saygın bir konuma yükseltecek ve polisin profesyonel bir meslek olmasına katkı sağlayacaktır. Hiç kuşkusuz etik kodların geliştirilmesi ve uygulanması meslek mensuplarının temel amacı olmalıdır. Bunu başarmanın yolu da meslek örgütünden geçmektedir.

Meslek Örgütü

Profesyonelleşme sürecindeki önemli aşamalardan birisi de meslek örgütünün kurulmasıdır. Özellikle Anglo-Amerikan ülkelerde profesyonel meslek örgütleri devletle olan ilişkilerinde üyelerinin mesleki çıkarlarını korumada aktif rol oynamaktadır. Türkiye'de bugün için polisleri temsil eden bir meslek örgütü bulunmamaktadır. Meslek örgütünün olmaması polisin profesyonelleşmesinde önemli bir eksikliktir. Yukarıda da değinildiği gibi meslek örgütünün varlığı o mesleğe girişin ve meslekte yükselişin düzenlenmesi, denetlenmesi, meslek etik kodlarının oluşturulup uygulanması kısacası mesleğin profesyonelleşmesinde önemli bir unsurdur. Örneğin Britanya'da doktorlar profesyonel bir meslek grubu olarak kendi meslek örgütleri olan Britanya Tıp Derneğini (The British Medical Association) 1832 yılında kurmuşlardır. Bugün İngiltere'de farklı rütbelerdeki polisi temsil eden üç ayrı meslek örgütü vardır. Bunlardan ilki, sayıca en çok üyeye sahip olan, polis memurları (Constables) ile alt kademe amirleri temsil eden Polis Federasyonudur (Police Federation). İkincisi, Orta düzey yöneticilerin kurduğu dernektir (The Superintendents's Association). Üçüncüsü ise üst düzey polis yöneticilerini temsil eden dernektir (The Association of Chief Police Officers). 1948

yılında iki farklı derneğin birleşmesiyle kurulan ACPO, polislikle ilgili politikaların belirlenmesinde ve polisin profesyonelleşmesinde etkili olan bir örgüttür (Savage vd., 1996). Yine aynı şekilde Amerika Birleşik Devletleri'nde 1893 yılında reform yanlısı polis yöneticileri tarafından kurulan Uluslararası Polis Yöneticileri Derneği (International Association of Chiefs of Police) polisin profesyonelleşmesinde önemli rol oynamıştır (Stone ve DeLuca, 1985). Üniversite mezunu polis yöneticilerinin kurduğu bir dernek olan "Police Executive Research Forum" da ABD'de polisin eğitim ve profesyonellik seviyesini iyileştirmeyi amaçlamıştır.

Türkiye'de polisin mesleki ve sendikal örgütlenmesinin hukuki boyutlarına baktığımızda ise yasaklamalarla karşılaşmaktayız. 4688 Sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu meslek esasına göre sendika kurulmasını yasaklayarak sendikaların Kanununun 5. maddesinde sayılan hizmet kollarında kurulabileceği hükmünü getirmiştir. Bunlar arasında güvenlik hizmeti bulunmamaktadır. Ayrıca, sendikalara üye olamayacakları düzenleyen 15. maddenin j bendinde Emniyet Hizmetleri Sınıfı ve Emniyet teşkilatında çalışan diğer hizmet sınıflarına dahil personel ile kamu kurum ve kuruluşlarının özel güvenlik personelinin sendika kuramayacakları ve üye olamayacakları hükmü getirilmiştir.

Geçmişe bakıldığında 1970'li yıllarda Polis Derneği (POL-DER) ve Polis Birliği (POL-BİR) örgütlenmeleri ile Polis Enstitüsü Mezunları Derneği deneyimleri olduğu görülmektedir. 1980 öncesi yaşanan bu dernekleşme deneyimi, ilk başlarda meslek sorunlarıyla ilgili çalışmalar olmasına rağmen sonraki yıllarda, toplumsal kutuplaşmaya paralel olarak, polisin kendi içinde ideolojik kamplaşmaya gitmesiyle sonuçlanmış ve 12 Eylül 1980 askeri müdahalesiyle son bulmuştur. Bugün polisin örgütlenmesi ile ilgili yapılanmaya bakıldığında ise Polis Emeklileri Derneği, Emekli Emniyet Müdürleri Sosyal ve Yardımlaşma Derneği ile Çarşı ve Mahalle Bekçileri Derneğinin varlığını görmekteyiz. Bunlar içerisinde 2001 yılının Nisan ayında kurulan "Emekli Emniyet Müdürleri Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği" mesleki sorunlara değinen yazıların da yer aldığı "Çağın Polisi" adıyla bir dergi de yayınlamaktadır. Ancak bu dernekler polisin meslek örgütü olarak görülemez ve meslek örgütü işlevini yerine getirdikleri söylenemez. Polisin bir meslek örgütünün olmaması kuşkusuz profesyonelleşmesini olumsuz yönde etkilemektedir.

Genel Değerlendirme ve Bir Öneri

Bugün polisin örgütsel yapılanma, çalışma şartları, terfi, atama, amir-memur iletişimi, eğitim, politik etki gibi birçok alanda ciddi mesleki sorunlarının olduğu çalışanlar tarafından da genel kabul gören bir olgudur. Polisin örgütsel ve yönetsel sorunlarının yanında gazete ve televizyonlarda polisin meslek uygulamalarının profesyonelce olmadığına ilişkin, abartılı veya abartısız, haberleri sıklıkla

görmek mümkün. Örneğin şüpheli paket ihbarı nedeniyle olay yerine gelen polisin hareketi gazete manşetlerinde “Bombaya tekme attı ayağı koptu”, “İmha ekiplerini çağırarak yerine bombaya tekme atıp müdahale eden karakol polisi” şeklinde başlıklarla yer almaktadır (Sabah ve Akşam Gazetesi, 25.07.2004).

Yukarıda değinilen sorunların ve diğerlerinin kaynağında profesyonelleşme yetersizliği olabileceği varsayımından yola çıkarak profesyonel meslek kriterleri çerçevesinde Türk polisinin profesyonelleşme düzeyi ile ilgili genel değerlendirmeler yapıldı. Profesyonelleşme ölçütleri çerçevesinde yapılan bu çalışmadan çıkan sonuç profesyonelleşme sürecinde Türk Polisinin almış olduğu mesafenin yeterli olmadığıdır. Meslek mensuplarının, özellikle emniyet müdürlerinin görüş ve düşüncelerinin de bu yönde olduğu söylenebilir³. Örneğin, polis teşkilatının ve meslek üyelerinin sorunlarını dile getirecek ve onların çözümü için uğraş verecek, meslek çıkarlarını gözeticek mesleki bir örgütlenmenin olmaması meslek üyeleri arasında “sahipsizlik” ve “yalnızlık” duygusu yaratmaktadır⁴. Yine bir üst düzey emniyet müdürü bazen bir araya geldiklerinde yetişmiş insan gücü, memleketin sıkıntılarını paylaşma ve kültür eğitim açısından fazla bir fark olmamasına rağmen olağanüstü yetkilere sahip, özlük hakları ve ücretleri iyi, sendikaları, dernekleri, odaları, baroları, vakıfları olan başka mesleklere gıpta ile bakıp imrendiklerini ifade etmektedir.⁵

Bir başka görüşte de bazı üst düzey polis yöneticileri daha önceleri Polis Enstitüsü mezunlarının İl Emniyet Müdürü olmadığını bugün de Emniyet Genel Müdürü olunmadığını belirterek Emniyet Genel Müdürlüğüne, bu teşkilattan yetişmemiş kişilerin gelmemesi gerektiğini belirtiyorlar. Emniyet Müdürü S. Uzun⁶ Emniyet teşkilatı içinden yetişmeyen Genel Müdürlerin bir iki sene gibi kısa sürelerle görev yaptığını, başka bir göreve tayin olduklarında Genel Müdürlük dönemi içinde elde ettikleri birikimleri de yanlarında götürdüklerini ve dolayısıyla teşkilatın “hafızasız” bir teşkilata dönüştüğünü ve kendisi ile yöneten insan arasında “mensubiyet bağı” olmasını istediğini vurgulayarak şöyle diyor: “Siz hiç gördünüz mü bir hastanenin yöneticisinin Vali olduğunu? Bir Üniversite Rektörünün Vali olduğunu gördünüz mü? Bir okul müdürünün başka bir yere idareci geldiğini gördünüz mü?” Sabri Uzun, Emniyet teşkilatının başına Emniyet Müdürü yerine Vali atanmasını Emniyet Teşkilatında uzmanlaşma, branşlaşma ve ihtisaslaşmanın olmadığı bir teşkilat olarak algılanmasına yol açtığını ifade ederek “Biz, kendi kendimizi yönetebilecek kabiliyette ve kişilikteyiz; polis, teşkilattan yetişmiş kişiler tarafından yönetilmelidir” demektedir. Kendisi de üst düzey polis yöneticisi olan Uzun’un görüşleri dergide “Sayın Sabri Uzun, Emniyet Teşkilatının Yüreğine Su Serpti” başlığı ile verilerek bu tür konuların teşkilat ve

3 Polisin sorunlarına ilişkin polis yöneticilerinin görüşleri için Çağın Polisi ve Polis Dergisine bakılabilir.

4 Dalda, V. Çağın Polisi Dergisi, Sayı 27.

5 Ayhan, Zeynel A. “Tribünlerden Alkış Almak İçin Polis Basamak Yapılmamalıdır”, Çağın Polisi Sayı 5.

6 Uzun, S. (Aktaran Ali Altunay), “İstihbarat Daire Başkanı Sayın Sabri UZUN Emniyet Teşkilatı'nın Yüreğine Su Serpti”, Çağın Polisi Dergisi, Sayı 25.

meslek mensupları için önem arz ettiğini ve “sıcak” konulardan olduğuna işaret etmektedir. Alt ve üst kademedeki meslek mensupları ise daha çok çalışma şartlarının ağırlığından, terfi sistemindeki yetersizliklerden, fazla mesaiden ve bunun karşılığını alamamaktan şikayetçidirler. Genelde polis kendisini Jandarma teşkilatı ile karşılaştırmakta ve aynı görevi yapmalarına karşın ücret ve çalışma koşulları açısından daha kötü durumda olduklarını dile getirmektedirler⁷.

Yukarıda özetle değinilen meslek mensuplarının mesleğe ilişkin sorunları ve bunlara ilişkin çeşitli istek ve beklentileri değerlendirildiğinde bu sorunların temelinde Türk Polisinin profesyonelleşme düzeyinin yetersiz olmasının yattığı öne sürülebilir. Dolayısıyla, polisliğe bir profesyonel meslek vasfı kazandırmak için çalışmaların yoğunlaşması gerekmektedir. Her şeyden önce Türk polisinde meslek sorunlarıyla ilgilenecek bir mesleki örgütlenme bulunmamaktadır. Bu nedenle, poliste profesyonelliği geliştirmeyi amaç edinen bir meslek örgütü kurulmalıdır. Bu örgüt polisin sorunları yanında polislikle ilgili meslek etik kuralları ve meslek standartları oluşturarak uygulanmasını amaç edinmelidir.

Türkiye’deki sosyal gerçeklikler, Türk toplumunun kutuplaşmanın ve dolayısıyla sosyal çatışmanın yaygın olduğu bir toplum olması ve yasal engeller polisin sendikaya veya devletten bağımsız bir mesleki örgütlenmeye gitmesini olanaksız kılmasa bile zorlaştırmaktadır. Bunun yanında devletten özerk, bağımsız bir meslek örgütünün varlığı genelde Anglo-Sakson gelenekte söz konusudur. Bu açıdan siyasal geleneği Kara Avrupası’na daha yakın olan Türkiye’de siyasal ve tarihsel nedenlerden dolayı devletin polislik mesleğinin profesyonelleşmesinde rol oynaması daha gerçekçidir. Bu nedenle polisin meslek sorunları ile ilgili alanlarda çalışmalar yapmak, polislik mesleğinin profesyonellik seviyesini yükseltmeyi amaç edinen özerk, kamu tüzel kişiliğine sahip bir kurul veya kurum oluşturulması yararlı olabilir. Bilindiği gibi son yıllarda üst kurul şeklinde yapılanma kamu yönetiminde sıklıkla başvurulan bir yapılanma tarzı oldu. Bu Kurulun üyeleri polislik mesleğinde en üst rütbeye gelmiş (yüksek lisans ve doktora yapmış olanlara öncelik vermek suretiyle), polislik alanında akademik çalışmalar yapan profesörlerden, valilerden, birinci sınıf hakim ve savcılardan seçilmelidir.

Böylece Polisin sorunlarıyla uğraşan bir kurulun varlığı polisteki “sahipsizlik” duygusunu da ortadan kaldıracaktır. Bu Kurul ayrıca güvenlikle ilgili lisanslama ve akreditasyon işlemlerini de üstlenebilir. Hazırlayacağı raporlar ve yönlendireceği bilimsel araştırmalarla meslek sorunlarının çözümüne katkı sağlayabileceği gibi geleceğe ilişkin politikalar geliştirerek Hükümetlere de yardımcı olacaktır. Böylece, merkezde atıl olarak (APK Uzmanları ve Polis Müfettişleri) istihdam edilen değerli, deneyimli üst düzey polis yöneticilerinin meslek sorunlarına sistemli bir şekilde eğilmeleri ve bunlar üzerinde çalışmaları mümkün olacaktır.

7 Güven, G. “Polisin Hakkı Yok mu?”, Çağın Polisi, Sayı. 15.

Kaynakça

- Aydın, İ. ve Aydın, E., (2000), *Polis Meslek Etiği*, Ankara: EGM
- Barber, B., (1996), “Meslekler Sosyolojisinde Bazı Sorunlar”, (Çev. Z. Cirhinlioğlu) *Meslekler ve Sosyoloji*, Ankara: Gündoğan Yayınları.
- Bellis, C., (2000), “Professions in Society”, *Australian Actuarial Journal*, C. 6(1), pp.1-32.
- Cerrah, İ. ve Eryılmaz, M. B., (Der.), (2001), *Avrupa Polis Etiği Yönetmeliği ve Açıklayıcı Notlar*, Ankara: Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Yayınları.
- Chackerian, R., (1974), “Police Professionalism and Citizen Evaluations: A Preliminary Look”, *Public Administration Review*, March-April, pp.141-148.
- Emsley, C., (2000), “The Policeman as Worker: A Comparative Survey”, *International Review of Social History*, C. 45, pp.89-110.
- Evetts, J., (2003), “The Sociological Analysis of Professionalism” *International Sociology*, C. 18 (2), pp.395-415.
- Evetts, J. ve Dingwall, R., (2002), “Professional Occupations in the UK and Europe: Legitimation and Governmentality”, *International Review of Sociology*, C. 12 (2), pp.159-171.
- Freidson, E. (1994), *Professionalism Reborn: Theory, Prophecy and Policy*, Polity Press.
- Göksu, Turkut (2002), “Türkiye’de Yönetim Anlayışı ve Polis Davranışı”, *Türkiye’de Devlet, Toplum ve Polis*, Çevik, H. H. Ve T. Göksu (eds), Ankara: Seçkin, ss.69-90.
- Gültekin, Recep ve Özcan, Yusuf Ziya, (1999), “Türkiye’de Polis ve Politika İlişkisi”, *Polis Bilimleri Dergisi*, C. 1 (4), ss.69-93.
- Huntington, S., (1957), *The Soldier and the State*, Cambridge: Harvard University Press, aktaran Linden, R. (2003) ve RAND (2003).
- Kelling, G. L. ve Moore, Mark H., (1988), *The Evolving Strategy of Policing*, <http://www.ksg.harvard.edu/criminaljustice/publications/pop4.pdf>
- Linden, R., (2003), *Professions, Professionalism, and the Military*, (<http://www.cda-acd.forces.gc.ca/cfli/engraph/research/pdf/61.pdf>)
- RAND (2003), *The Luster in the Badge: Law Enforcement Professionalism and the LAPD*, (<http://www.rand.org/publications/MR/MR1745/MR1745.ch2.pdf>)
- Ritzer, G., (1975), “Professionalization, Bureaucratization and Rationalization: The Views of Max Weber”, *Social Forces*, C. 53 (4), pp.627-634.
- Roberg, R. vd., (2000), *Police & Society*, 2. baskı, Los Angeles: Roxbury.
- Rueschemeyer, D., (1986), “Comparing Legal Professions Cross-nationally:

- From a professions-centered to a State-centered Approach”, *American Bar Foundation Research Journal*, pp. 415-446.
- Savage, S. P., Charman, S., Cope, S., (1996), “Police Governance, The Association of Chief Police Officers and Constitutional Change”, *Public Policy and Administration* C. 11 (2) Summer, pp.92-106.
- Staufenberger, Richard A., (1977), “Professionalization of the Police: Efforts and Obstacles”, *Public Administration Review*, November-December.
- Stone A. R ve DeLuca, S. M., (1985), *Police Administration*, New Jersey: Prentice-Hall.
- Walker, S., (2003), “The New Paradigm of Police Accountability”, *Saint Louis University Public Law Review*, C. 22 (3), pp.3-52.
- Yılmaz, H., (2003), *Aynasızdan Polise Yol Haritası*, Ankara:Atlas Kitapçılık.